

Джек Лондон

Кулау прокажения

– Понеже сме болни, отнемат ни свободата. Ние се подчинявахме на закона. Не вършехме нищо лошо. И въпреки това искат да ни хвърлят в затвора. Молокаи е затвор. Знаете го. Ето Ниули, сестра му, бе изпратена в Молокаи преди седем години. Не я е видял оттогава. Нито ще я види някога. Тя трябва да стои там, докато умре. Това не става по нейна воля. Нито по волята на Ниули. Става по волята на белите хора, които управляват страната. А какви са тези бели хора? Знаем какви са. Знаем го от бащите си и от бащите на нашите бащи. Пък и имаше защо да приказват смирено, защото ние бяхме много, бяхме силни и всички острови бяха наши. Както вече казах, те говореха смирено. Бяха два вида. Едните искаха от нас позволение, великодушно позволение, да ни проповядват словото божие. Другите искаха от нас позволение, великодушно позволение да търгуват с нас. Това беше началото. Днес всички острови са техни, цялата земя, всичкият добитък – всичко е тяхно. Тези, които ни проповядваха словото божие, и онези, които ни проповядваха словото-на рома, се обединиха и станаха големи началници. Живеят като царе в къщи с много стаи, имат множество слуги, които се грижат за тях. Хората, които нямаха нищо, сега имат всичко и ако вие или аз, или кой да е капака гладува, те ни се подиграват и казват: „Добре де, защо не работите? За това са плантацияте!“

Кулау млъкна. Вдигна едната си ръка и с възлести, разкривени пръсти свали яркоцветния венец от ружи, който красеше черните му коси. Лунната светлина заливаше всичко наоколо със сребро. Беше мирна нощ, при все че всички, които седяха около него и го слушаха, имаха вид на хора, пострадали в бой. Имаха лъвски лица. У одного, където би трябвало да има нос, зееше дупка, у другото на мястото на изгнила ръка висеше късо чуканче. Тридесет души мъже и жени, отлъчени от хората, защото бяха белязани със знака на звяра.

Седяха те, накичени с цветя, в уханната лъчиста нощ и от устните им се отронваха дрезгави звуци, а в гърлата им хрипеше одобрение на речта на Кулау. Тези същества са били някога мъже и жени. Но вече не бяха такива. Бяха чудовища с лица и тела, представляващи, страшна карикатура на всичко човешко. Бяха ужасно осакатени и обезобразени, сякаш с хилядолетия са били измъчвани в ада. Ръцете им, ако още съществуваха, напомняха лапи на харпии. Лицата им представляваха несполучливи и объркани маски, изпочупени и смазани от някакъв безумен бог, който си е играл с машината на живота. У някои този безумен бог бе заличил половината лице, а една жена ронеше парливи сълзи от две ужасни кухини, където някога са били очите. Някои се измъчваха от болки и

от гърдите им се изтръгваха стенания. Други кашляха със звук, напоящ цепене на платно. Двама бяха идиоти и приличаха повече на огромни маймуни, дотолкова разкривени при създаването им, че и една маймуна дори би изглеждала ангел пред тях. С венци от увехнали златисти цветя, натежали на главите им, те се кривяха и бръщолевеха в лунното сияние. Единият, с подуто ухо, провиснало като ветрило до рамото, откъсна прекрасно оранжевоалено цвете и закичи чудовищното си ухо, което се поклащаше при всяко мръдване.

А Кулау беше цар на тия същества. Тук беше неговото царство – тази потънала в цветя клисура, с надвиснали чукари и зъбери, от които долиташе врещене на диви кози. От три страни се издигаха мрачни стени, нагиздени с фантастични завеси от тропическа растителност и със зейнали в тях отвори на пещери – скалните леговища на поданиците на Кулау. Откъм четвъртата страна клисурата завършваше със страшотна пропаст и там, далече долу, се виждаха върховете на по-ниски планини и чуки, в чието подножие се пенеха и ечаха крайбрежните вълни на Тихия океан. При хубаво време на скалистия бряг, откъдето започваше долината Калалау, можеше да спре лодка; но само при много хубаво време. Тогава и хладнокръвен планинец би могъл да се изкачи от брега до горния край на долината Калалау, в този

кът сред върховете, където царуваше Кулау; ала този планинец трябваше да е с много голямо самообладание и да познава козите пътеки. Истинско чудо беше, че тълпата човешки останки, от които се състоеше племето на Кулау, бе успяла въпреки цялата си безпомощност и неволя да се довлече по стръмните кози пътеки до това непристъпно място.

– Братя... – подхвана Кулау.

Но един от кривящите се маймуноподобни изроди нададе безумен вик и Кулау почака, докато пронизителният кикот се блъсне от една скалиста стена в друга и отекне далече в мъртвилото на нощта.

– Братя, не е ли чудно? Земята беше наша, а ето, вече не е наша. Какво ни дадох за нашата земя тези проповедници на словото божие и словото на рома? Получил ли е кой и да е от вас един долар, поне един долар, за тази земя? А тя е все пак тяхна и те ни казват, че можем да отидем да работим на тази тяхна земя, но всичко, което получим от нашия труд, ще бъде тяхно. А пък едно време не е трябвало да работим. И отгоре на всичко, когато се разболеем, ни отнемат свободата.

– Кой докара тук тази болест, Кулау? – попита Килолиана, мършав и жилив мъж с лице, което приличаше толкова много на ухилен фавн, че

човек неволно очакваше да види раздвоени копита на краката му. А краката му наистина бяха раздвоени, но цепнатините по тях представляваха страшни язви и моравочервени гнойници. Въпреки всичко това беше Килолиана, най-смелият катерач измежду всички тях, човекът, който познаваше всяка козя пътечка и бе довел Кулау и нещастните му поданици в далечните пущинаци на Калалау.

– Виж, това е хубав въпрос – отговори Кулау. – Понеже отказахме да обработваме безкрайните полета със захарна тръстика, където едно време са пасли нашите коне, те докараха през морето роби китайци. А с тях дойде и китайската болест, от която се разболяхме и заради която искат да ни заточат! на Молокаи. Ние сме се родили на Кауаи. Ходили

сме на другите острови, едни тук, други – там, на Оаху, на Мауи, на Хавай, на Хонолулу. Въпреки това винаги сме се връщали на Кауаи. Защо сме се връщали? Сигурно има причина. Причината е, че обичаме Кауаи. Тук сме се родили. Тук сме живели.

И тук ще умрем... освен... освен ако между нас има малодушни. Те не ни трябват. Тяхното място е на Молокаи. Ако има такива, нека не остават тук. Утре войниците ще слезат на брега. Нека малодушните отидат при тях. Веднага ще ги изпратят на Молокаи. А ние – ние ще останем и ще се бием. Но знайте, че няма да умрем. Ние имаме пушки. Знаете тесните пътечки, по които хората трябва да пълзят един след друг. Аз, Кулау, някогашният ловец на диви бикове от Ниихау, мога да задържа пътеката сам срещу хиляда мъже. Ето Капалеи, който е бил някога съдия на хората и почитан човек, а сега е подгонен плъх като вас и като мене. Чуйте го. Той е мъдър.

Капалеи стана. Някога е бил съдия. Завършил бе колежа в Пунахоу. Седал бе на една трапеза с лордове, началници и високопоставени представители на чужди сили, които закриляха интересите на търговците и мисионерите. Такъв е бил Капалеи. Ала сега, както каза Кулау, беше подгонен плъх, човек извън закона, потънал толкова дълбоко в тинята на човешкия ужас, щото стоеше и над закона, и под нето. От лицето му бяха останали само зеещи дупки и очи без мигли, които горяха под окапали вежди.

– Да не започваме размирици – заговори той. – Ние искаме да ни оставят на мира. Но ако не ни оставят на мира, тогава размириците идат от тях и им се пада да бъдат наказани. Както виждате, пръстите ми са окапали. – Той вдигна чуканчетата си, та да ги видят всички. – Но все още ми е останала едната става от палеца и тя може да натиска спусъка така твърдо, както го е натискал едно време окапалият й съсед. Ние

обичаме Кауаи. Да живеем тук или да умрем тук, но да не отиваме в затвора на Молокаи. Болестта не е наша. Ние не сме прегрешавали. Хората, които проповядваха словото божие и словото на рома, докараха болестта заедно с робите кули, които обработват откраднатата земя. Аз бях съдия. Зная закона, разбирам какво е справедливост и ви казвам, че не е справедливо да откраднеш на един човек земята, да го заразиш с китайската болест и след това да го хвърлиш за цял живот в затвора.

– Животът е кратък, а дните му са изпълнени

с мъка – рече Кулау. – Да прием, да танцуваме и да бъдем щастливи, колкото можем.

От едно от скалните леговища донесоха кратуни и те тръгнаха от ръка на ръка. Кратуните бяха пълни с люта ракия от корените на растението ти й когато течният огън се разля по жилите и нахлу в мозъка, хората забравиха, че са били някога мъже и жени, защото отново станаха мъже и жени. Жената, която ронеше парливи сълзи от празните очни кухини, се превърна в истинска жена, трептяща от живот, когато прекара пръсти по струните на юкулели¹ и издигна глас в първобитен любовен зов, какъвто сигурно се е носил из горските гъстаци на първичния свят. Въздухът закънтя от нейния нежноповелителен и изкушаващ повик. На една рогозка, в такт с песента на жената, танцуваше Килолиана. Не можеше да има никакво съмнение. Всичките му движения бяха танц на любовта, а до него, на рогозката, танцуваше жена, чиито широки бедра и високи гърди съвсем не съответстваха на разяденото от болестта лице. Това беше танц на живи Мъртъвци, защото в техните разкапващи се тела животът все още разпалваше любов и копнежи. Жената, от чиито невидждачи очи се лееха парливи сълзи, не преставаше да надава любовния си зов, танцуващите продължаваха танца на любовта, а кратуните продължаваха да минават от ръка в ръка, докато в съзнанието на всички се пробудиха призраците на спомена и желанието. А до жената на рогозката танцуваше стройна девойка с красиво и непокътнато лице, но по ръцете, които вдигаше и отпускаше, вече личаха разрушителните белези на болестта. А двамата идиоти с кривене и странни звуци танцуваха настрана някаква фантастична пародия на любовен танц, окарикурен от тях, както самите те бяха окарикурени от живота.

Ала любовният зов на жената секна недовършен, кратуните се търкулнаха на земята, танцуващите спряха и всички впериха очи в безкрая над морето, където в озарения от луната въздух като блед призрак блесна ракетата.

– Войниците – промълви Кулау. – Утре ще има сражение. Добре е

да поспим, та да бъдем готови.

—
Юкулели – вид хавайска китара. Б. пр.

Прокажените се подчиниха, промъкнаха се в леговищата в скалите и само Кулау остана да седи неподвижно в лунното сияние, с пушка на колене, загледан далече долу в приближаващите към брега лодки.

Далечният горен край на долината Калалау беше добре избран за убежище. С изключение на Килслиана, който знаеше обиколните пътеки нагоре по отвесните стени, никой не можеше да стигне клисурата, освен ако минеше по острия като нож гребен. Този преход беше дълъг сто крачки. В най-добрия случай едва ли беше по-широк от една педя. От двете страни зееше бездна. Едно подхлъзване надясно или наляво и човек политаше към смъртта. Но успее ли да мине, щеше да се намери в земен рай. Море от растителност къпеше долината, разливаше зелените си вълни от стена до стена, спускаше се от всяка издатина на водопади от лози и запращаше пръски от папрат и въздушни корени в многобройните цепнатини. През дългите месеци от царуването на Кулау той и неговите поданици бяха воювали с това растително море. Изтикали бяха задушавачата джунгла и буйната пъстрота на нейните цветя зад дивите банани, портокали и манго. На малки полянки растеше див арорут¹, по каменните тераси с натрупала се по тях пръст имаше лехи с таро² и пъпеша; на всяко открито място, където проникваше слънчева светлина, растяха папая³, натежали от златисти плодове.

Кулау бе избягал от ниската долина край брега в това убежище. Ако сега го подгонеха и от тука, той знаеше клисури между върховете, извисяващи се в пазвите на планините, където можеше да отиде и да заживее с поданиците си. А сега лежеше, сложил до себе си пушката, и през завесата на сплетения листак се визираше във войниците долу на брега. Кулау забеляза, че са докарали големи оръдия, които отразяваха блясъка на слънцето като огледала. Острият гребен лежеше точно пред него. Той виждаше как по пътеката нагоре, към върха,

1. Арорут – американско тропическо растение, от което се получава много хранително нишесте. Б. пр.

2. Таро – тропическо растение с ядливи корени. Б. пр. 3. Папая – тропическо дърво с ядливи плодове. Б. пр.

пълзят мънички като точици хора. Прокаженият знаеше, че това не са войници, а полицаи. Ако те не успеят; ще се намесят и войниците, о

Кулау погали с обич цевта на пушката със сгърчената си ръка и провери дали по мушката не се е набил прах. Беше се научил да стреля като ловец на диви бикове на Ниихау, където още не бяха забравили изкусната му и точна стрелба. Когато бавно пъплещите точици се приближиха и станаха по-големи, той определи разстоянието, прецени какво отклонение може да даде вятърът, който духаше под прав ъгъл спрямо мерната линия, и пресметна дали няма да надхвърли целта, която беше доста пониско от него. Реши да не стреля. Издаде присъствието си едва когато те стигнаха началото на гребена. Кулау не се показа, а заговори от гъстака.

– Какво търсите? – запита той.

– Търсим Кулау Прокажения – отговори човекът, който водеше туземната полиция, но сам беше синеок американец.

– Трябва да се върнете – рече Кулау.

Прокажения познаваше този човек, помощникшериф, защото именно той го бе подгонил от Ниихау, през Кауаи, до долината на Калалау, а оттам в клисурата.

– Кой си ти? – запита шерифът.

– Аз съм Кулау Прокажения – гласеше отговорът.

– Излизай тогава. Ти ни трябваш. Жив или мъртъв. Твоята глава е оценена за хиляда долара. Не можеш да ни избягаш.

Кулау високо се изсмя в гъстака.

– Излизай! – заповяда шерифът, но в отговор настъпи мълчание.

Американецът се посъветва с полицаите и Кулау разбра, че те се канеха да се хвърлят срещу него;

– Кулау – извика шерифът. – Кулау, идвам да те хвана.

– Тогава погледни добре слънцето, морето и небето, защото ги виждаш за последен път.

– Е, добре де, Кулау – помирително каза шерифът. – Зная, че винаги улучваш целта. Но ти няма да ме застреляш. Никога не съм ти сторил зло.

Кулау изсумтя в хресталака.

– Слушай, ти знаеш, че никога не съм ти сторил зло, нали? – не млъкваше шерифът.

– Ти ми причиняваш зло, като се мъчиш да ме хвърлиш в затвор – отговори Прокажения. – Причиняваш ми зло и като се мъчиш да получиш хиляда долара за моята глава. Ако искаш да останеш жив, не мърдай от мястото си. . .

– Трябва да дойда и да те хвана. Съжалявам, но това е мой дълг.

– Ще умреш, преди да стигнеш дотук.

Шерифът не беше страхливец. И все пак не можеше да се реши. Той надникна в пропастта от двете страни и плъзна поглед по острия ръб, по който трябваше да мине. След това взе някакво решение.

– Кулау – викна той. Но гъстакът мълчеше.

– Кулау, не стреляй. Идвам.

Шерифът се обърна, даде някакви нареждания на полицаите и пое по опасния път. Напредваше бавно. Това приличаше на ходене по въже. Нямаше за какво да се хване, наоколо имаше само въздух. Лавата на вулканичната скала се трошеше под краката му и парчетата, които се откъсваха, политаха от двете страни в бездната. Слънцето прежуриаше, лицето му потъна в пот. Но той не преставаше да върви напред, докато не стигна до средата на пътя.

– Стой! – заповяда от гъстака Кулау. – Още една крачка и ще стрелям.

Шерифът спря и се олюля, мъчейки се да запази равновесие над пропастта. Лицето му беше бледо, но в очите светеше решителност. Той облиза пресъхналите си устни, преди да проговори:

– Няма да ме застреляш, Кулау. Зная, че няма да ме застреляш.

Отново тръгна напред. Куршумът го накара да се извие настрана. Когато полетя надолу, на лицето му бяха изписани яд и изненада. Опита се да се спаси, като се хвърли напреко върху острия ръб, обаче смъртта го застигна веднага. В следния миг острият ръб беше празен. После започна нападението. Петима полицаи, един подир друг, се затичаха със завидна решителност по острия гребен. Едновременно с това останалите от потерята откриха огън по гъстака. Това беше лудост. Кулау натисна спусъка толкова бързо, че петте изстрела се сляха в едно изстрелване. Той промени мястото си, приклепнал под куршумите, които свиреха и се връзваха в храстите, и надзърна през гъстака. Четирима от полицаите бяха последвали шерифа. Петият, още жив, лежеше напреко на острия гребен. Отгатък, спрели стрелбата, стояха останалите живи полицаи. За тях нямаше спасение на голата скала. Преди да успеят да се смъкнат долу, Кулау щеше да ги избие до един. Той не стреляше и след като се посъветваха, един от тях свали бялата си риза и я размаха като флаг. Съпроводен от друг, той се запъти по острия ръб към ранения си другар. Кулау с нищо не се издаде, остана да ги наблюдава как бавно се оттеглят, като слизат към долината и се превръщат в точки. След два часа Кулау наблюдаваше от друг храст отряд полицаи, които се мъчеха да се изкачат от противоположната страна на долината. Той виждаше как дивите кози бягат пред тях, а те се изкачваха все по-високо и по-високо, докато

най-сетне Прокажения се усъмни в своята преценка и изпрати да повикат Килолиана, който веднага допълзя при него.

– Не, там няма път – рече Килолиана.

– Ами козите? – попита Кулау.

– Те идват от съседната долина, но не могат да преминат в тази. Път няма. Тези хора не са по-умни от козите. Може да паднат и да се убият. Хайде, да ги огледаме.

– Храбри мъже са – каза Кулау. – Да погледаме.

Двамата останаха да лежат един до друг сред виещия се повет, с надвиснали над главите им цветове на и наблюдаваха как дребните като пращинки хора се катерят нагоре, докато накрая се случи това, което очакваха: трима души се подхлъзнаха, търкулнаха, свлякоха, преметнаха се от една издатина в скалите и полетяха цели петстотин стъпки надолу.

Килолиана се засмя.

– Няма да ни тревожат повече – забеляза Килолиана.

– Имат оръдия – отвърна Кулау. – Войниците още не са си казали думата.

В сънливия следобеден пек повечето прокажени спяха в скалните си леговища. Сложил на колене почистената, заредена пушка, Кулау дремеше пред

входа на своята бърлога. Момичето със сгърчената кожа лежеше долу в гъстаката и пазеше острия гребен, когато тътнежът на някакъв взрив на брега стресна Кулау и прогони съня му. В следния миг нещо сякаш раздра въздуха. Страшният тътен уплаши Прокажения. Стори му се, че всички богове са вкопчили ръце в обвивката на небето и я разкъсват тъй, както Жените цепят парче платно. Но звукът от това раздиране беше невероятно силен и бързо се приближаваше. Кулау плахо вдигна очи, сякаш очакваше да види. Сетне снарядът избухна високо на скалата над главата му в стълб от черен дим. Чукарът се раздробил и парчетата се посипаха в подножието.

Кулау прокара ръка по изпотеното си чело. Беше страхотно потресен. Никога досега не бе чувал оръдейна стрелба и тя се оказа по-ужасна от всичко, което можеше да си представи.

– Един – каза Капалеи, решил изведнъж да брои изстрелите.

Л Вторият и третият снаряд с писък прелетяха през скалистата стена и избухнаха, където не можеха да ги видят. Капалеи отмерено броеше. Прокажените се струпаха на откритото място пред пещерите. Отначало се уплашиха, но тъй като снарядите продължаваха да прелитат над

главите им, те се успокоиха и започнаха да се любуват на зрелището, двамата идиоти кряскаха от възторг и правеха дивашки скокове при прелитането на всеки раздиращ въздуха снаряд. Кулау започна да си възвръща самообладанието. Стрелбата не причиняваше никаква вреда. Явно с такива големи снаряди и от толкова голямо разстояние войниците не можеха да се прицелват така точно, както с пушка. Но ето че в положението настъпи промяна. Снарядите започнаха да избухват пред целта. Един се бръсна долу, в гъстака до острия гребен. Кулау се сети за момичето, което лежеше там на пост, и изтича да види. Когато се вмъкна в храстите, там все още димеше. Остана изумен. Клоните бяха разчекнати и изпочупени. Там, където бе лежало момичето, имаше дупка в земята. Самото момиче беше разкъсано на парчета. Снарядът бе избухнал точно върху него.

Кулау надникна, за да се увери, че войниците не се опитват да преминат гребена, и веднага се завтече

обратно към пещерите. А снарядите не спираха да стенат, вият и пищят край него и долината тътнеше и ехтеше от взривовете. Когато вече можеше да види пещерите, пред очите му ,се мярнаха двамата идиоти, които подскачаха, хванали се ръка за ръка с остатъците от окапалите си пръсти. Още докато тичаше, Кулау видя стълб черен пушек да бликва от земята близо до идиотите. Взривът ги раздели и захвърли на разни страни. Единият остана да лежи неподвижно, но другият запълзя по ръце към пещерата. Краката се влачеха безпомощно подире му, от тялото му бликаше кръв. Целият беше в кръв и скимтеше като кученце. Останалите прокажени, с изключение на Капалеи, се бяха изпокрили в пещерите.

Седемнадесет промълви Канален. Осемнадесет добави той.

Последният снаряд се пръсна току пред входа на една от пещерите. Този взрив накара всички да изскочат пак навън. Обаче от улучената пещера не се показа никой. През парливия и лют дим Кулау пропълзя вътре. Там се търкаляха четири ужасно обезобразени трупа. Единият беше на жената с невиждащите очи, които и до този миг не бяха спрели да ронят сълзи.

Когато излезе, Кулау намери поданиците си изпаднали в паника; те вече започваха да се катерят по козята пътека, която водеше от клисурата към безредно струпаните върхове и пропасти. Раненият идиот тихичко скимтеше, влачеше се с ръце по земята и се мъчеше да ги следва. Ала още при първата стръмнина по стената силите му изневериха и той изостана.

По-добре ще е да го убием рече Кулау на Капалеи, който продължаваше да седи на същото място.

Двадесет и два отговори Капалеи. Да, би било по-разумно да го убием. Двадесет и три. . . Двадесет и четири.

Идиотът рязко изписка, когато видя насочената срещу него пушка. Кулау се поколеба и свали оръжието.

Не е лесно да го направиш забеляза той.

Ти си глупак, двадесет и шест, двадесет и седем каза Капалеи. Чакай да ти покажа.

Той се изправи и с тежък къс скала в ръка се приближи до ранения. Когато вдигна камъка, за да го стовари, един снаряд попадна точно в нещастника и го освободи от необходимостта да извърши намисленото, а същевременно сложи край и на неговото броеие.

Кулау остана сам в клисурата. Видя как последните му поданици затътриха сакатите си тела през вала и изчезнаха. Тогава се обърна и слезе в гъстаката, където бе загинало момичето. Оръдейната стрелба все още продължаваше, но Кулау остана там, защото забеляза, че далече долу войниците бяха започнали да се изкачват. Един снаряд се пръсна на шест-седем крачки. Притиснал се към земята, Кулау чу как парчетата прелетяха над него. Дъжд от цветове на хау се изсипа отгоре му. Кулау вдигна глава да погледне надолу към пътеката и въздъхна. Много го беше страх. И куршумите бяха страшни, но оръдейната стрелба беше непоносима. Винаги, когато край него изсвистяваше снаряд, той потреперваше и се свиваше; но винаги отново вдигаше глава да наблюдава пътеката.

Най-сетне стрелбата секна. „Сигурно са спрели, защото войниците са вече много близо“ – помисли си той. Те пълзяха по пътеката един подир друг и Кулау се опита да ги преброи, но обърка сметката. Във всеки случай имаше стотина войници и всички бяха дошли заради Кулау Прокажения. За миг го обзе чувство на гордост. С оръдия и пушки, с полиция и войници, идваха заради него, заради един човек или по-скоро заради обезобразената човешка развалина. За него, жив или мъртъв, предлагаша хиляда долара. Никога през целия си живот не бе притежавал толкова много пари. Тази мисъл го изпълни с огорчение. Капалеи беше прав. Той, Кулау, не бе сторил никакво зло. Понеже имаха нужда от работна ръка за откраднатата земя, хаоле1 бяха докарали китайските кули, а с тях бе дошла и болестта. Сега, понеже бе хванал тази болест, струваше хиляда долара. Но не самият той. Неговият за нищо негоден леш, изгнил от болестта или разкъсан от избухнал снаряд – ето кое струваше

толкова много пари.

—
I Хаоле – бял човек. Б. пр.

Когато войниците стигнаха до острия като нож гребен Кулау поне-чи да ги предупреди. Обаче погледът му се спря върху трупа на убитото момиче и той замълча. Когато шест души се решиха да тръгнат по острия ръб, Прокажения откри огън. И не спря, докато острият ръб опустя. Кулау изпразни магазина, напълни го отново и го изпразни още веднъж. И продължаваше да стреля. Всички претърпени обиди пламтяха в ума му и той бе обзет от стихийна жажда за мъст. Войниците, проточили се по цялата дължина на козята пътека, стреляха и при все че бяха залегнали и търсеха укритие във всяка дори и най-малка вдлъбнатина, бяха открита мишена за Кулау. Куршумите свистяха и плющяха около него; от време на време някой рикошираше и остро изсвирваше във въздуха. Един куршум раздра кожата на черепа му, втори го парна по ключицата, без да разкъса кожата.

Беше клане, което се вършеше само от един човек. Войниците започнаха да отстъпват, след като вдигнаха ранените си другари. Както ги косеше, Кулау усети миризма на изгоряло месо. Огледа се и едва тогава разбра, че горяха собствените му ръце – толкова се бе загоряла пушката. Проказата бе почти напълно разрушила нервите. Макар че месото гореше и миризмата достигаше до носа му, той не усещаше нищо друго.

Кулау лежеше в гъстака и се усмихваше, ала изведнъж се сети за оръдията. Без съмнение щяха отново да открият стрелба по него, този път точно по гъстака, от който ги бе косил. Едва успя да промени позицията си и да се скрие зад малка издатина на скалата, където, както бе забелязал, не падаха никакви снаряди, и огънят се поднови. Кулау преброи изстрелите. Още шестдесет снаряда се стовариха в клисурата, преди оръдията да замлъкнат. Малкото пространство беше така изровено от ями, че не можеше да се допусне там да е останало живо същество. Така мислеха навярно войниците, защото под палещите лъчи на следобедното слънце отново се заизкачваха по козята пътека. И пак се развихри бой за острия гребен, и те пак отстъпиха и слязоха на брега.

Още два дена Кулау пази гребена, макар войниците да го атакуваха и да сипеха снаряди в прикритието му. Тогава на билото зад клисурата дойде Пахау, прокаженото момче, и му викна, че Килолиана отишъл на лов за кози, за да имат какво да ядат, но там паднал и загинал, а жените се изплашили и не знаели какво да правят. Кулау повика момчето долу,

даде му пушка и го остави да пази гребена. Завари племето си обезверено. Повечето бяха твърде безпомощни, за да се грижат за прехраната си при такива непоносими условия, и всички гладуваха. Той избра две жени и един мъж, у които болестта не беше толкова напреднала, и ги изпрати обратно в клисурата да донесат храна и рогозки. Ободри и утеша останалите и дори най-малодушните се заловиха да правят колиби.

Обаче онези, които изпрати за храна, не се върнаха и той се запъти обратно към клисурата. Когато излезе на върха на стената, изтрещяха петшест пушки. Един куршум простреля рамото му, друг се сплеска на канарата и отскочилото парче от нея поряза бузата му. Докато ставаше всичко това, преди да се дръпне назад, той забеляза, че клисурата гъмжи от войници. Собствените му хора го бяха предали. Оръдейната стрелба ги бе изплашила и те бяха предпочели да ги затворят на Молокаи.

Кулау отстъпи назад и свали един от патрондашите си. Залепнал между скалите, изчака да се очертаят ясно пред погледа му главата и раменете на първия войник и тогава натисна спусъка. Малко след третия изстрел, вместо глава и рамене, над ръба на стената се показа бяло знаме.

– Какво искате? – попита той.

– Тебе, ако си Кулау Прокажения – гласеше отговорът.

Кулау забрави къде се намира, забрави всичко – лежеше и се удивляваше на чудната упоритост на тези хаоле, които искаха да наложат волята си, пък ако ще и небето да се продъни. Да, искаха да наложат волята си на всички и на всичко, ако ще и да загинат, докато сполучат. И той можеше само да им се възхищава, като помислеше за тази воля, която беше по-силна от живота и караше всички да се прекланят пред заповедите им. Той се убеди в безнадеждността на Своята борба. Не можеше да се противопостави на ужасяващата воля на хаоле. И хиляда души да убиеш, те пак щяха да изникнат,

все по-многобройни и по-многобройни, като морския пясък, и да се нахвърлят върху него. Не знаеха какво е поражение. Това беше тяхна слабост и тяхно достойнство. Тъкмо то липсваше на неговия народ. Сега Кулау разбра как една шепа проповедници на бога и проповедници на рома са могли да завладеят страната. Това е станало, защото. . .

– Е, какво ще кажеш? Ще дойдеш ли с мене?

Беше гласът на човека, който не се виждаше изпод бялото знаме. Ето че и той, като всеки хаоле, се стремеше право към целта.

– Да поприказваме най-напред – обади се Кулау.

Човекът подаде глава и рамене, а сетне и цялата си снага. Беше

младеж на около двадесет и пет години, голобрад и синеок, строен и стегнат в капитанската си униформа. Той заприсъпя напред, докато Кулау не го спря, и седна на петшест разкрача от него.

– Смел човек си ти – промълви учудено Кулау. – Можех да те убия като муха.

– Нямахте да го сториш – отговори офицерът.

– Защо?

– Защото си човек, Кулау, макар и лош човек. Зная кой си. Ти убиваш честно.

Кулау изсумтя, но в душата си беше поласкан.

– Какво направи с моите хора? – запита той. – С момчето, двете жени и мъжа?

– Те се предадоха, а сега идвам, за да се предадеш и ти.

Кулау се изсмя недоверчиво.

– Аз съм свободен човек – заяви той. – Не съм направил нищо лошо. Единственото нещо, което искам, е да ме оставите на мира. Свободен съм живял и свободен ще умра. Никога няма да се предам.

– Тогава твоите хора са по-умни от тебе – отвърна младият капитан. – Виж ги, идват.

Кулау се обърна и загледа приближаващите се остатъци от племето си. Със стонове и въздишки, страшното шествие се проточи край него в цялата си окаяна злочестина. На Кулау бе съдено да вкуси още по-голяма горчивина, защото на минаване те го обсипваха с хули и обиди, а задъхващата се вещица, с която приключваше върволицата, спря, протегна напред мършавите си лапи на харпия, заклати озъбената си мъртвешка глава и прокле Кулау. Един

по един те се спускаха през ръба на издатината и се предаваха на скритите войници.

– Сега можеш да си вървиш – каза Кулау на Капитана. – Никога няма да се предам. Това е последната ми дума. Сбогом. Капитанът се плъзна по скалата при войниците си.

В последния миг, без парламентъорски флаг, той вдигна с ножницата от сабята фуражката си и куршумът на Кулау я прониза.

Този следобед с оръдейния огън от брега прогониха Кулау от клисурата, а когато се оттегли високо в непристъпните гънки между зкалите, войниците потеглиха подир него. Шест седмици го гонеха от гънка в гънка, по вулканични върхове и по кози пътеки. Щом Кулау се скриеше в гъстаците от лантана, те се нареждаха в верига като излезли на хайка ловци и го гонеха като див заек през лантаната и храсталците от

Шгуава. Но той все се извърташе, връщаше се по следите си и се изпълзваше. Нямаше никаква възможност а го хванат натясно. Когато го обкръжаваха много близо, точната му стрелба ги държеше на разстояние и те отнасяха ранените по козите пътеки долу на брега. Имаше случаи, когато се прицелваха в кафявото му тяло, подадо се за миг сред храстите. Веднъж пет души го застигнаха на открита козя пътека между две теснини. Те изпразниха пушките си по него, а той продължи да се катери с куцане по шеметния си път. След това намериха кървави петна и разбраха, че са го ранили. В края на шестата седмица се отказаха. Войниците и полицайте се върнаха в Хонолулу и оставиха долината Калаулау в негово владение, макар че от време на време ловци на глави тръгваха да го гонят само за да намерят собствената си смърт.

– Подир две години Кулау се промъкна за сетен път в един гъстак и легна сред листа и цветове на див джинджирил. Свободен бе живял и свободен умираше. Започна леко да ръми и той метна парцаливо одеяло върху обезобразените остатъци от краката си. Тялото му беше покрито с мушама.

Кулау сложи на гърдите си своя маузер и отдели един миг, за да избърше с обич влагата от цвта.

На ръката, с която бършеше, вече нямаше нито един пръст, с който би могъл да натисне спусъка.

Той затвори очи, понеже по обзелата го слабост и по замайването в главата бе разбрал, че краят му е близо. Като див звяр бе потърсил тайно убежище, за да умре. В полусъзнание, с безцелно блуждаещите си мисли Кулау се върна назад, към живота през ранната си младост на Нихау. Когато животът започна да гасне и трополенето на дъжда да заглъхва в ушите, стори му се, че пак укротява диви коне, че необяздени жребци се вдигат на задните си крака и ритат под него, а стрemenата му са вързани едно за друго под коремите им, или че бясно се носи по заградения корал и каубоите, които му помагат, бягат и скачат през оградата. В следния миг, сякаш съвсем естествено, той се видя да гони диви бикове по високопланинските пасбища, да ги хваща с примка и да ги отвежда в долините. Потта и прахолякът зад оградата, където дамгосваха добитъка, отново пареше очите и смъдеше в ноздрите му.

Цялата му жизнерадостна, пълнокръвна младост стана отново негово притежание, докато острите болки на приближаващия край не го върнаха към действителността. Кулау вдигна обезобразените си ръце и ги загледа с почуда. Че как? Кога? Защо е трябвало здравето на необузданата му младост да се превърне в това? После си спомни всичко и още

веднъж, само за миг, стана Кулау Прокажения. Клепачите му уморено се затвориха и ромонът на дъжда стихна в ушите. Безкрайна тръпка пробяга по тялото му. После и тя отмина. Кулау повдигна глава, но тя отново клюмна. Тогава очите му се отвориха и не се затвориха вече. Последната му мисъл беше за неговия маузер и той го притисна до гърдите със скръстени останали без пръсти ръце.

КРАЙ

© 1963 Сидер Флорин, превод от английски

Jack London
Koolau the Leper, 1908

Източник: <http://dubina.dir.bg>
Сканиране и обработка: Сергей Дубина, 30 април 2003

Публикация:

Джек Лондон, Разкази и новели
Книгоиздателство „ГЕОРГИ БАКАЛОВ“, ВАРНА, 1987
Анелия Бошнакова, Сидер Флорин, преводачи, 1987
Борис Дамянов, Желяз Янков, Сидер Флорин, Тодор Вълчев, преводачи, 1963

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2231>]